

PREDGOVOR

Knjiga, ki je pred vami, je nastajala skoraj sedem let, zato potrebuje bralec tudi informacije o tem dogajanju. V mesecu maju leta 2011 smo se ob tradicionalnem letnem srečanju rektorjev in njihovih ekip v ožjem krogu pogovarjali tudi o tem, da bi rektorji lahko zapisali spomine na obdobje, ko so vodili Univerzo v Ljubljani (UL). Vendar takrat nismo sprejeli nobenih obvezujočih sklepov.

Mesec ali dva po tem srečanju sva se na rektoratu dobila z akademikom prof. dr. Janezom Peklenikom in ocenila idejo za zelo dobro, Janez pa je takoj sprejel moje povabilo, da bi postal sourednik knjige.

Ga. Tanja Pibernik, vodja mojega kabineta na UL, je sprejela vlogo tajnice in skupno smo koncipirali prvo pismo vsem živim rektorjem, ki jih izpostavljam v nadaljevanju.

Najstarejši rektor, 34. po vrsti od ustanovitve UL, je bil prof. dr. Ivan Kristan. Rektorsko funkcijo mu je 11. septembra leta 1985 predal prejšnji rektor prof. Ivo Fabinc, ki je žal že umrl. Takrat je o izvolitvi in razrešitvi rektorja in njegove ekipe še odločal Univerzitetni svet. Dve leti pozneje (1987) je funkcijo predal prof. Poldetu Leskovarju, ki pa je dejansko nikoli opravljal, saj je takoj po slovesnem prevzemu zbolel in kmalu zatem umrl. Zato njegovih spominov v tej knjigi ni bilo mogoče pripraviti. Kot 36. rektor je bil v ponovljenem postopku izvoljen akademik prof. dr. Janez Peklenik. Z njim sva se dogovorila, da rektorjem ne bova dala nikakršnih navodil, kako naj pripravijo zapis spominov na obdobje vodenja Univerze v Ljubljani. Vsem sva pustila popolno svobodo pri odločitvi, kaj in kako bodo opisovali. Bralec bo sicer dobil občutek, da knjiga ni enotna, vendar se nama je zdelo pomembneje, da pač vsak zapiše tisto, kar mu je najbolj ostalo v spominu. Edina pomoč, ki jo je vsak pisec prejel, je bila pomoč Arhivsko muzejske službe UL in gospe Tatjane Dekleva, ki to službo vodi. Zahvaljujem se ji za izredno dobro in kakovostno sodelovanje.

Velika večina rektorjev je povabilo takoj sprejela in začela s pisanjem, nekateri pa so imeli zadržke

in se niso takoj odločili za sodelovanje. Na koncu smo vsi oddali svoje zapiske, le Janez Peklenik je s pisanjem odlašal, ker ga je začela mučiti bolezen. Zato sem se odločil in povabil novinarko Jasno Kontler Salomon, da mu pri pisanju asistira. Jasna je povabilo sprejela, se pogovorila s Peklenikovo soprogo in nekaterimi sodelavci ter zapisala kratek tekst, ki je objavljen v knjigi. Tekst je odobrila soproga, seveda pa to niso originalni Peklenikovi spomini na obdobje vodenja Univerze. Sam lahko zapišem, da je bil rektor Peklenik nosilec številnih sprememb na UL. Bil je pobudnik samostojnega zakona o univerzi, pobudnik elitne podiplomske šole, pod njegovim vodstvom je Univerza v Ljubljani leta 1988 v Bologni podpisala Magno Charto Universitatum in slovesno proslavila 70-letnico ustanovitve. Dragi Janez, hvala za vso pomoč in napotke pri pripravi knjige.

Naslednji, 37. rektor, akademik prof. dr. Boris Sket, je bil leta 1989 izvoljen po novem Pravilniku o postopku evidentiranja in imenovanja rektorja in prorektorjev. Iz postopka, ki je prvokrat v celoti potekal le na univerzi, je bila izključena SZDL (Socialistična zveza delovnega ljudstva). Univerzi je bil po 21 letih vrnjen naziv Univerza v Ljubljani in znotraj nje so se okrepila prizadevanja po integraciji in avtonomiji. Prvi rektor v samostojni Sloveniji je postal akademik prof. dr. Miha Tišler, ki je funkcijo kot 38. rektor opravljal v dveh dvoletnih mandatih do leta 1995. Sledil mu je akademik prof. dr. Alojz Kralj, ki ga je izvolil Senat univerze z večino glasov. Rektorja Tišler in Kralj sta imela za glavno nalogo urediti notranje akte z novo – slovensko zakonodajo in poskusiti uveljaviti pravno subjektiviteto, ki jo je Univerza prevzela od članic. V spominih sta podrobno popisala, kako so ti postopki potekali in kako sta se soočala z nasprotovanji velikim spremembam, ki so se dogajale v tem času. 40. rektor akademik prof. dr. Jože Mencinger se je v zgodovino Univerze v Ljubljani vpisal kot rektor, ki je do danes najdlje vodil našo alma mater (osem let). V spominu sodelavcev bo zapisan po dveh pomembnih prispevkih: zagovarjal je

neodvisnost ustanove od političnih pritiskov ter zavračal njeno podrejenost trgu. Zato tudi nikoli ni našel lepih besed za bolonjski proces prenove evropskih univerz in je bil in ostal oster kritik bolonjske reforme. Nihče pa ne more spregledati dejstva, da je pod njegovim vodstvom in izjemnim trudom potekala celovita obnova rektorata, ki je danes v ponos Univerzi v Ljubljani, mestu Ljubljana in državi Sloveniji. Sledila mu je prof. dr. Andreja Kocijančič – kot prva in doslej edina rektorica Univerze v Ljubljani. Imela je izjemno težko nalogo – izpeljati bolonjsko reformo. Tudi po njenih zapisih so največji uspeh pri združevanju znanstvenoraziskovalnega dela dosegli z ustanovitvijo Doktorske šole. Doktorski študij je postal praviloma interdisciplinaren. Tako je Univerza v Ljubljani s prejšnjih 82 doktorskih programov prišla na 19 vrhunskih doktorskih programov.

Zadnja dva rektorja sva imela lažjo nalogo, saj so spomini bolj sveži. Oba sva bila izvoljena po novih statutarnih določbah, v skladu s katerimi v

prvem krogu volitev volijo vsi na Univerzi zaposleni visokošolski učitelji, znanstveni delavci in visokošolski sodelavci ter študentje, ki jim pripada ena petina glasov od skupnega števila glasov visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev na posamezni članici. Najkrajše povedano: postopek volitev v prvem krogu se ni spremenil, za drugi krog med dvema najvišje uvrščenima kandidatoma pa je bilo določeno, da poteka z istim volilnim telesom kot prvi krog. Kot 42. rektor (za leta 2009–2013) sem bil izmed štirih kandidatov izvoljen v drugem krogu, prof. dr. Ivan Svetlik pa je bil za mandat 2013–2017 izvoljen v prvem krogu.

Sedanjemu rektorju prof. dr. Igorju Papiču se zahvaljujem za pomoč pri izdaji knjige in za uvodni zapis.

Posebna zahvala pa gre tudi ekipi Znanstvene založbe Filozofske fakultete UL, Matevžu Rudolfu, Juretu Preglauu in Evi Vrbnjak, ki je knjigo v celoti pripravila za tisk.

Stane Pejovnik
urednik